

туквото на Балканите, смята българите за недостойни както да извоюват, така и да се ползват от правата си на свободен народ. Но ако подобно схващане тук е изразено в прав и недвусмислен текст, на други места то прозира заедно с откритото толериране на Портата. Левски едва ли е имал конкретна представа за подобни преписки, но той е познавал традиционната политика на великите сили, както и битуването на мненията за намеренията на западните съюзници на Османската империя.

От дописка на полския кореспондент Мошински за полски бюлетин в Париж, подадена от Русе (20.XII.1869/11.I.1870 г.), се узнава не само за "дванадесет български комитети" с "главен комитет в Букурещ", но и за схващанията им, че "моментът е благоприятен за въстание".⁵³ По-интересни обаче са съобщените подробности, че въпросните комитети "разчитат на едновременно действие на босненци, на Сърбия и Черна гора и на Гърция, както и на славяните в Австрия, и на ефективната подкрепа на Русия".⁵⁴ Авторът на дописката е достигнал до изнесените данни "благодарение на личните си връзки с г-н [Георги] Живков".⁵⁵ Както се вижда, емигрантските водачи отново разчитат на етеризма като тактика. Нещо повече - според Мошински те били свързани с Централния революционен европейски комитет, председателстван от Дж.Мацини и Дж. Бидискини, чиито агенти обещавали "помощ в оръжие и хора".⁵⁶

Доколко тук желаното не се представя за възможно е въпрос, но Левски отдавна е отрекъл предлаганите действия. По онова време той е сред емиграцията, с чиито представители води остри диспути. В изпълнение на плановете на т.нар. комитети е трябвало да бъде привлечен войводата П.Хитов. Според едно съобщение на Подхайски до Н.Дарю в Париж става дума за чети, предвидени за "нахлуване на османска територия".⁵⁷ От документа проличава, че това са чети, подготвяни от "старите" и за предизвикване на "нови конфликти в България", което се споделяло и "под въздействието на войводите Филип Тотю, Панайоти и Желко". На това се противопоставя "партията, наречена "Млада България", но „старите" настояват, а войводите са готови *"да погответ бягу"* (к.м. - Ц.П.), които при първия дошел от Русия знак да преминат Дунава".⁵⁸

Същото се узнава и от английска дипломатическа кореспонденция. На 1/13.IV.1870 г. Р.Далиел пише до лорд Кларендън в Лондон: "Бандите или четите трябвало да се водят от Филип Тотю или П.Хитов", който дори е наречен сърбин, както и участник в минали вълнения⁵⁹. Сведенията са достигнали до Р.Далиел чрез поляците.

От руски дипломатически извори се вижда, че емигрантските водачи продължават да подкрепят четничеството. Ив.Кишелски в донесение до П.Н.Стремоухов (от 24.X./5.XI.1870 г.) препредава казаното от Теофан Райнов (на 4.VIII.1870 г.), че когато техните работи се пооправят, българските дейци във Влашко "ще действуват да организират чети".⁶⁰ Т.Райнов препоръчал, според автора на документа, и следното: "На всички наши инсургенти [въстаници] говорим да бъдат предпазливи, *за да не станат оръдие на чужди за нас политически интриги, защото сръбските*